

לכבוד:

03.07.2022

תא"ל פרופ' אלון גלזברג - קצין הרפואה הראשי

הנדון: חיסון חיילי צה"ל לקורונה במנה רביעית

מכובדי,

כפי שפורסם בתקשורת, באתר צה"ל ובעדכון מס' 46 להנחיות ההתנהלות ליחידות צה"ל בנוכחות נגיף הקורונה, צה"ל החל לחסן את חייליו במנה הרביעית של החיסון לקורונה. [1,2].

בהמשך למכתבנו הקודם אליך מה-14.2.22 אנו מבקשים להדגיש בפניך כי יעילות ובטיחות של מתן מנות דחף (שלוש וארבע מנות מצטברות) לא נבדקו בסטנדרט מדעי מקובל, וכי במקביל הולכות ומצטברות עדויות על ריבוי של תופעות לוואי לחיסוני mRNA, בפרט בקבוצת הגיל עמה נמנים מרבית משרתי החובה בצה"ל.

יעילות החיסון והסיכון ממחלה: יעילותן של שלוש ו/או ארבע מנות מצטברות לא נבדקו בניסוי מבוקר הקצאה אקראית. הניסויים המבוקרים שנעשו לא בדקו את יעילות החיסון במניעת העברה (transmission) של הנגיף או הידבקות א-סימפטומטית (a-symptomatic infection) בנגיף [3,4], כידוע, אין הבדל משמעותי ביכולת ההעברה של הנגיף בין מחוסנים ללא-מחוסנים/מחוסנים שלא בתוקף [5,6] - כך שחיסון המשרתים בצה"ל בניסיון למנוע את התפשטות הנגיף אינו נסמך ראיות. באשר לחיסון במנת דחף ככלי להפחתת תחלואה קשה, תמותה או אשפוזים - קבוצות הגיל עמה נמנים משרתי החובה של צה"ל צולחת את מחלת הקורונה, לא כל שכן מווריאנט האומיקרון החלש, ללא סיבוכים או תחלואה קשה [7,8], מה גם שמרבית המשרתים בצה"ל כבר חלו או חוסנו ב-2 או 3 מנות, ולכן מוגנים.

לכן, אין הצדקה לחסן חיילים במנה הרביעית - לא על מנת להגן עליהם ממחלה קשה או אשפוז ולא על מנת למנוע הדבקה.

בטיחות החיסון: ריבוי תופעות הלוואי של החיסון, במיוחד דלקת שריר הלב בגברים צעירים, הביא מספר מדינות להשעות מתן חיסונים מבוססי mRNA מתחת לגיל 30 [9]. אישור ה-FDA הקבוע שניתן לחיסון פייזר בשתי מנות מותנה בביצוע מספר מחקרי אורך שימשכו שנים, מעבר לניטור ה-post marketing השגרתי [10]. העובדה שבטיחות מנות הדחף לא נבדקה בניסוי מבוקר עוררה ביקורת בקרב הקהילה המדעית [11]. נוספים על כך תוצאות ועדת בקרה ואיכות בישראל שמצאה היארעות מוגברת של דלקת שריר הלב לאחר חיסון פייזר חיסון בצעירים, **כולל מקרה פטירה אחד כתוצאה מדלקת פולמיננטית בשריר הלב - בצעירה בשנות ה-20 לחייה** [12,13]; מחקר נוסף שהתפרסם לאחרונה, שהראה סיכון מוגבר לדלקת קרום הלב ושריר הלב לאחר מנות מצטברות של חיסוני mRNA ביחוד בגברים צעירים [14]; תוצאות ראשוניות שמראות על ירידה בספירת ובתנועתיות הזרע לאחר חיסון פייזר [15], וכן מחקר שמצא סיכון משמעותי לתופעות לוואי קשות בעלות עניין מיוחד כתוצאה מחיסוני mRNA [16].

לכן, תמונת הבטיחות של החיסון מעוררת דאגה, בפרט במתן מנות דחף מצטברות לצעירים.

לסיכום:

1. במכתבנו אליך מה-14.2.2022 המלצנו הח"מ להימנע מחיסון חיילי צה"ל במנה רביעית משום שטרם הוכחה בטיחות ויעילות מנה רביעית של החיסון לקורונה, בשים לב למתן מנות מצטברות. הציווי הראשון ברפואה הוא: "ראשית לכל, אל תזיק". המשך חיסון של חיילי צה"ל לקורונה אינו עומד במבחן האתי הבסיסי.
2. המחקר המדעי שהתווסף מאז רק מדגיש את הסיכון לתופעות לוואי חמורות של החיסון, במיוחד בקבוצת הגיל הצעירה המשרתת בצה"ל.
3. במידה שאחת ממטרות המבצע היא איסוף נתונים - הרי שמדובר במחקר ובניסוי, המחייבים אישור, הסכמה מדעת ובקרה כמקובל במחקר רפואי, עם מלוא הרגישות והזהירות הנדרשים כאשר מדובר בחיילי צה"ל.
4. אנו חוזרים וממליצים נגד חיסון חיילים לקורונה במנה רביעית. האחריות שהינך לוקח על עצמך בהחלטה הזו היא כבדה, ולדעתנו משקפת ניהול סיכונים שגוי.

בכבוד רב,

מועצת החירום הציבורית למשבר הקורונה

העתקים:

רא"ל אביב כוכבי, ראש המטה הכללי

מקורות:

1. <https://www.idf.il/%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%A7%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%94-%D7%9E%D7%AA%D7%A2%D7%93%D7%9B%D7%A0%D7%95%D7%AA/>
2. <https://www.israelhayom.co.il/military-life/article/7928173>
3. Polack, Fernando P., et al. "Safety and efficacy of the BNT162b2 mRNA Covid-19 vaccine." New England journal of medicine.(2020)
<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/nejmoa2034577>

4. Moreira Jr, Edson D., et al. "Safety and efficacy of a third dose of BNT162b2 COVID-19 vaccine." *New England Journal of Medicine* 386.20 (2022): 1910-1921.
https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMoa2200674?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%20%20pubmed
5. Kampf, Günter. "The epidemiological relevance of the COVID-19-vaccinated population is increasing." *The Lancet Regional Health–Europe* 11 (2021).
[https://www.thelancet.com/journals/lanep/article/PIIS2666-7762\(21\)00258-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanep/article/PIIS2666-7762(21)00258-1/fulltext)
6. Buchan, S. A., H. Chung, and K. A. Brown. "Effectiveness of COVID-19 vaccines against omicron or delta symptomatic infection and severe outcomes. medRxiv 2022; Published online Jan 28."
<https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.12.30.21268565v2>
7. Wolter, Nicole, et al. "Early assessment of the clinical severity of the SARS-CoV-2 omicron variant in South Africa: a data linkage study." *The Lancet* 399.10323 (2022): 437-446.
[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(22\)00017-4/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(22)00017-4/fulltext)
8. Maslo, Caroline, et al. "Characteristics and outcomes of hospitalized patients in South Africa during the COVID-19 Omicron wave compared with previous waves." *Jama* 327.6 (2022): 583-584.
<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2787776>
9. <https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/sweden-pauses-use-moderna-covid-vaccine-cites-rare-side-effects-2021-10-06/>
10. <https://www.fda.gov/media/151710/download>
11. Krause, Philip R., et al. "Considerations in boosting COVID-19 vaccine immune responses." *The Lancet* 398.10308 (2021): 1377-1380.
[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(21\)02046-8/fulltext?fbclid=IwAR2iAIdDDIHNXcOryP79yOeDnNbLvJZxAibkPeEF5IDV_gUB76SDncXZCic](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(21)02046-8/fulltext?fbclid=IwAR2iAIdDDIHNXcOryP79yOeDnNbLvJZxAibkPeEF5IDV_gUB76SDncXZCic)

12. https://www.gov.il/BlobFolder/reports/vaccine-efficacy-safety-follow-up-committee/he/files_publications_corona_myocarditis-12.20-05.21.pdf
13. Mevorach, Dror, et al. "Myocarditis after BNT162b2 mRNA vaccine against Covid-19 in Israel." *New England Journal of Medicine* 385.23 (2021): 2140-2149.
<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/nejmoa2109730>
14. Le Vu, Stéphane, et al. "Age and sex-specific risks of myocarditis and pericarditis following Covid-19 messenger RNA vaccines." *Nature Communications* 13.1 (2022): 1-9.
https://www.nature.com/articles/s41467-022-31401-5?fbclid=IwAR01n6J3Q0vGgQJBxI5tUTUjan1LPn2Q_gSPxZBIC3MA5xTpYWKo2G2X6rs
15. Gat, Itai, et al. "Covid-19 vaccination BNT162b2 temporarily impairs semen concentration and total motile count among semen donors." *Andrology* (2022).
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/andr.13209>
16. Fraiman, Joseph, et al. "Serious Adverse Events of Special Interest Following mRNA Vaccination in Randomized Trials."
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4125239&fbclid=IwAR17_MN3fJGhG2k-qWaM_NNglOG5gy-gGNb3gdhrCCxfs17lmbXI9PkW6IA

חברי וחברות המועצה 2022 (חלק #1)

פרופ' אשר אלחיאני

רפואת משפחה, מנהל רפואי

פרופסור לרפואה, מומחה ברפואת משפחה ובמנהל ציבורי. כיהן כמנהל בית חולים 'מאיר', מנהל מחוז מרכז בכללית, וכן כמנכ"ל קופת-חולים מאוחדת. שימש כיו"ר המועצה הלאומית לבריאות בקהילה. רופא משפחה בנגב.

פרופ' אתי איינהורן

כלכלת איפורמציה, חשבונאות

ראש הוועד לחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מומחית בכלכלת איפורמציה, מידע בשוקים פיננסיים, חשבונאות פיננסית ודיווח ספי. כהנה כחברה במליאת רשות ניירות ערך וכחברה בוועדות ציבוריות רבות בנושאים של רגולציה כלכלית.

פרופ' עליאן אלקריטאו

רוחה

פרופסור לעבודה סוציאלית, שימש כנשיא מכללת אחוה, וראש החוג לעבודה סוציאלית באוני-גוריון וכדיקן ב"ס לעבודה סוציאלית באוני ממריאל בקנדה. יו"ר עמותת 'ליאלי' לקידום החינוך והרוחה בחברה הבדואית. חתן פרס Killam וממל"ק המשואות בטקס יום העצמאות 2013.

פרופ' שושי אלטוביה

גנטיקה

פרופסור לגנטיקה מולקולרית בפקולטה לרפואה באוניברסיטה העברית. מומחית בתחום ביולוגיה של RNA. חוקרת מנגוני בקרת גנום גנים המעבירים מולקולות RNA יחודיות.

ד"ר אורנה בלונדהיים

רפואת ילדים, מנהל רפואי

מומחית ברפואת ילדים ונאוטולוגיה וכן למוהל מערכת בריאות. שימשה כמנהלת בית החולים לילדים שניידר וכן כמנהלת בית החולים העמק בעפולה.

ד"ר רון בבקוב

ביטכנולוגיה

רופא וטרינר ויוזם ביטכנולוגי. עבד בתפקידי שיווק ומכירת בחברות פארמה קודם שהקים וניהל במשך למעלה מ-15 שנה את חברת בינדוקס פרמצבטיקה בלעז שפיתחה חיסון שפעת אוניברסלי. הקים מפעל חיסונים בירושלים. מלווה בהתנדבות מנכ"לים של חברות ביטכנולוגיה בתהליך היזמי שלהם.

פרופ' מירה ברק

מדעי המעבדה

ראשת החוג למדעי המעבדה הרפואית במכללת צפת. עוסקת במיפוי ומחשוב מעבדתי, ניהלה את מעבדות 'כללית' בחיפה וגליל מערבי. הקימה וניהלה מעבדות רבות. בנית את המעבדה המרכזית של 'כללית' בעתידים, מעבדת הקורונה באזור הצפון ומעבדת הקורונה הייחודית בנתב"ג.

פרופ' צבי בנטואין

רפואה פנימית, אימונולוגיה

פרופסור לרפואה, מומחה לרפואה פנימית, אימונולוגיה ומחלות זיהומיות. שימש כמנהל מחלקת פנימית, חלוץ רפואת האיידס בישראל. ראש המרכז למחלות טרופיות ואיידס באוני-גוריון. נשיא עמותת נאלא למניעת זיהומים בארצות מתפתחות וחבר הנהלת 'רופאים לזכויות אדם'.

פרופ' צביקה גרנות

אימונולוגיה

פרופסור לאימונולוגיה בפקולטה לרפואה באוני העברית. מומחה בינלאומי בתחום מחקר הנייטרופילים, עוסק בפיזיולוגיות גישות חדשות לאימונותרפיה.

פרופ' דב גולן

אימונולוגיה, מנהל רפואי

פרופסור לרפואה, מומחה ברפואה פנימית, אימונולוגיה קלינית ומנהל רפואי. סג"ל (במיל'), מחלוצי תחום האימונולוגיה בישראל, כיהן כמנהל בית החולים רוטשילד וכמנכ"ל משרד הבריאות.

פרופ' גלעד הון

כימיקל

פרופ' במחלקה לפיזיקה כימית וביולוגיה במסגרת ויצמן למדע. כיהן כדיקן הפקולטה לכימיה במסגרת. היה שותף לפיתוח הנו-תרופה הראשונה בעולם, דוקסיל. מפתח ומיישם במעבדתו שיטות מתחכמות לחקר תפקודם של חלבונים כמכונות זעירות.

ד"ר זאב דגני

מנהל ימנטיה הרצליה

הקים את בית הספר לחינוך במכללת תל-חי ולימד באקדמיה מנהיגות. ניהל בית ספר לעיתות במצוקה בירושלים, ואת תוכן עיוניו ל"ד"ר דגני, שני תארי ד"ר, בגנטיקה ובפילוסופיה.

ד"ר יואב יחזקאלי

רפואה פנימית, טיפול במגפות

מומחה לרפואה פנימית ומנהל רפואי. מרצה לשעבר בחוג לניהול מצבי חרום ואוסון באוני ת"א. סג"ל במיל, ממקימי צוות הטיפול במגיפת ותוכנית הרכבת לאירוע ביולוגי חריג. כיהן כסגן מנהל ב"ית, רופא מחוז, מנהל מחוז ומנהל אגף בקופות חולים. מנהל רפואי בחברות הונק, רופא משפחה.

ד"ר מיכל חמוטם

רפואת ילדים

רפואת ילדים המתמחה במהיגות וניהול, ובחדשנות רפואית. כיהנה כסגנית נשיא לחדשנות במרכז הרפואי שיבא, וכחברה במועצה המייעצת לראש הממשלה לנושאי כלכלה וחברה. ייסדה את ארגון 'טרנס' לבטיחות ילדים, וכן את 'אוישי' - נשים מובילות בריאות. זוכת פרס ראש הממשלה על תרומה מיוחדת לילדים.

פרופ' אסא כשר

רפואה, פרס ישראל

פרופסור אמריטוס לאתיקה מקצועית ולפילוסופיה. חתן פרס ישראל לפילוסופיה. חבר האקדמיה האירופאית למדעים ואומניות. כתב עשרות קודים אתיים ממלכתיים וציבוריים, וביניהם את הקוד האתי הצבאי, כמו גם שימש כחבר בוועדות ממלכתיות ציבוריות רבות.

פרופ' רבקה כרמי

רפואת ילדים, נאנטולוגיה

פרופסור לרפואה, מומחית ברפואת ילדים, נאנטולוגיה וגנטיקה רפואית. כיהנה כמנהלת המכון הגנטי ב"ח סורוקה, דיין הפקולטה למדעי הרפואה באוני-גוריון, יו"ר אגוד דיקאני בתי-הספר לרפואה, נשיאת אוני-גוריון ופירד ועד ראשי האוניברסיטאות.

חברי וחברות המועצה 2022 (חלק #2)

פרופ' רצף לוי

ניהול מחקר ביצועים

פרופסור בבית לניהול באוניברסיטת MIT בבוסטון, דוקטור בחקר ביצועים מאוניברסיטת קורנל. רסין (מיל) בתחום המבצעים המיוחדים בחיל מדויק, מומחה לניהול סיכונים מערכת, פיתוח והטמעת מודלי אנליטיקה לחיזוי סיכונים בגופי ממשל ומע' בריאות. יועץ לניכוש פרוטוקולים וקבלת החלטות בניהול מגפת הקורונה למספר גופי ממשל בארה"ב.

פרופ' אמנון להד

רפואת משפחה

פרופסור לרפואה, מומחה ברפואת משפחה, מנהל החוג לרפואת משפחה באוניברסיטת העברית. משמש כיו"ר המועצה הלאומית לבריאות בקהילה. סגן דיקן אקדמי-רפואת משפחה באוניברסיטת העברית. רופא משפחה בירושלים.

ד"ר מיכאל מירון

תקשורת ומדע המדינה

ד"ר למדע המדינה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. לשעבר מנהל קול ישראל ועיתונאי בתחומי חברה וסביבה למעלה מ-40 שנה. כיום, עיתונאי עצמאי וחוקר החברה האזרחית, מאפיינה ובוחנת כוחה להשפיע על מקבלי החלטות, תוך השענות על כללי אתיקה.

פרופ' מייקל לויט

ביולוגיה חישובית, ביו-פיזיקה

פרופסור לביולוגיה חישובית ומבנית באוניברסיטת סטנפורד ופרופ' אורח במכון ויצמן, ביו-פיזיקאי, חתן פרס טבל לכימיה, חבר באקדמיה הלאומית למדעים בארצות הברית ובחברה המלכותית הבריטית. מחלוצי הדמיית הדינמיקה המולקולרית של ה-DNA ושל חלבונים. פיתח שיטה להאנשה של נוגדנים לשימושים תרופתיים. עוסק במודלים של נוגדנים, RNA, קיפול חלבונים והתפשטות של וירוסים.

פרופ' ישראל סילמן

נוירוביולוגיה

כיו"ר כראש המחלקה לנוירוביולוגיה ומנהל מרכז נוירון למדעי העצב במכון ויצמן למדע. נשיא לשעבר של האגודה הישראלית למדעי העצב. חתן פרס מייסודי טבע עבור פריצת דרך ברפואה מולקולרית.

פרופ' לחיים נגן

אפידמיולוגיה, נריאות הציבור

פרופסור לחיים נגן, מומחה בבריאות הציבור ואפידמיולוגיה. בעברו סגן קצין רפואה ראשי בצה"ל, דיקן הפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטת בר-אילן ובממשל טען נשיא האוניברסיטה ודיקן למחקר ופיתוח. פרופ' נגן זכה בפרס מפעל חיים מטעם איגוד רופאי בריאות הציבור.

ד"ר ברוריה עדיני

מצבי חירום ואסון

ILRa במנהל מערכות בריאות, מכהנת כראש החוג לניהול מצבי חירום ואסון באוניברסיטת תל אביב. לשעבר ראש ענף היערכות לחירום בצה"ל (סא"ר) ויועצת בכירה של האגף לשעת-חירום של משרד הבריאות.

ד"ר יפעת עבדי-קורק

ביולוגיה מולקולרית, אפידמיולוגיה

מומחית באפידמיולוגיה וביולוגיה מולקולרית, שימשה כיועצת ועדת סל התרופות בנושא טכנולוגיות רפואיות ובחוקרת בכירה במרכז הישראלי להנדסה טכנולוגית רפואית במכון גרטמן, מנהלת המחלק והאקדמיה של רשת מרכזים רפואיים.

ד"ר דותן רוסו

משפטים

הוא בעל תואר דוקטור למשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים. עורך דין, בעל תואר ראשון ושני בפילוסופיה. מרצה לשעבר בפקולטת למשפטים של אוניברסיטת תל אביב ובר אילן וכיום מרצה למשפט פילוסופיה Southern Alberta Institute of Technology באלברטה שבקנדה.

פרופ' אודי קמרון

אימונולוגיה, מיקרוביולוגיה

ראש החוג לאימונולוגיה ומיקרוביולוגיה קלינית באוניברסיטת תל אביב. מומחה לתאי T, חיסונים וירניים, הנדסה גנטית של נגיפי חיידקים, CRISPR-Cas9, פרס מאמרים בעיתוני היוקר Nature Cell Science, וזכה במענק מחקר יוקרתיים מול ה-ERC. שותף בהקמת מעבדות לבידוקת קורונה.

ד"ר אמיר שחר

רפואה דחופה וקרדיולוגיה

מומחה לרפואה פנימית, קרדיולוגיה, רפואה דחופה ומנהל רפואי ממ"ד (מיל) בתותחנים. מחלוצי הרפואה הדחופה בארץ. הקים וניהל את המחלקה לרפואה דחופה בבית" ש"בא, היה סגן-מנהל בי"ח מאיר וכיום מנהל מלר"ד לניאדו. ממקימי החוג לרפואה דחופה באוניברסיטת תל אביב. ברצות מתפתחות וחבר הנהלת יזמים לזכויות אדם.

פרופ' אייל שחר

אפידמיולוגיה, נריאות הציבור

פרופסור (אמריטוס) לבריאות הציבור באוניברסיטת בר-אילן, בעל תואר דוקטור לרפואה מאוניברסיטת תל אביב. אפידמיולוג וחוקר בתחום הערכה וכימות של קשרים סיבתיים ובתחום הטיות במחקר.

ד"ר גיא שנער

פיתוח ממשור רפואי

פיזיקאי בעל 20 שנות ניסיון בפיתוח, מחקר קליני, ורגולציה של מכשור רפואי. מציא, יזם ומנהל טכנולוגי במספר חברות הונק, מחוקק בתואר דוקטור ממכון ויצמן שם התמחה בביולוגיה של מערכת ורשתות של ריאקציות כימיות.

פרופ' מרדכי שני

רפואה פנימית, פרס ישראל

פרופסור לרפואה, מומחה ברפואה פנימית. חתן פרס ישראל. כיו"ר מנכ"ל משרד הבריאות ומנהל בי"ח שי"בא, וכן כירר ועדת התרופות. ייסד וניהל את בית הספר לבריאות הציבור באוניברסיטת תל אביב, וכן הקים וניהל את המכון הלאומי לחקר מדיניות הבריאות.

הצטרפו אלינו